

NAMANGAN DAVLAT
UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI, [2024-9]
ISSN:2181-1458
ISSN:2181-0427

09.00.00-FALSAFA
journal.namdu.uz
PHILOSOPHICAL

Umidulla Sattarov

Ijtimoiy-ma'naviy tadqiqotlar instituti mustaqil izlanuvchisi

TURKIY TILLI DAVLATLAR HAMKORLIK KENGASHIGA A'ZO MAMLAKATLARDA YOSHLARNI IJTIMOIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Annotasiya. Mazkur maqolada turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashiga a'zo davlatlar doirasidagi yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlarining o'ziga xos xususiyatlari o'rganilgan. Muallif ushbu maqolada davlatlar o'zlarining noyob madaniy, iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlarini hisobga olgan holda o'zlarining yosh aholisini qo'llab-quvvatlash uchun foydalanadigan turli strategiyalar, siyosatlar va ramkalarni o'rganishga alohida e'tibor qaratadi. Muallif ushbu qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini shakllantirishda umumiy madaniy va tarixiy aloqalarning muhimligini va mintaqaviy hamkorlikning yoshlarni rivojlantirish tashabbuslarini oshirishga ta'sirini xolisona baholaydi. Maqolada qiyosiy tahlil orqali yoshlarning faolligini, ta'limini, bandligini va umumiy farovonligini oshirishda ushbu mamlakatlar duch kelayotgan muvaffaqiyat va muammolar haqida tushunchalar berilgan, mintaqadagi yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni yanada kuchaytirish bo'yicha qimmatli tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, yoshlar rivojlanishi, turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashi, turkiy tilli davlatlar, mintaqaviy hamkorlik, yoshlar siyosati, madaniy meros, yoshlarning imkoniyatlarini kengaytirish, ijtimoiy dasturlar, iqtisodiy integratsiya, yoshlarning faolligi, ta'lim, bandlik, salomatlik, qiyosiy tahlil.

Умидулла Саттаров

независимый исследователь Института социальных и духовных исследований

ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКИ МОЛОДЕЖИ В СТРАНАХ-ЧЛЕНАХ СОВЕТА СОТРУДНИЧЕСТВА ТУРКОЯЗЫЧНЫХ СТРАН

Аннотация. В данной статье рассматриваются особенности систем социальной поддержки молодежи в рамках Совета сотрудничества тюркоязычных стран. В этой статье автор фокусируется на изучении различных стратегий, политики и рамок, которые страны используют для поддержки своего молодого населения, учитывая их уникальные культурные, экономические и социальные условия. Автор объективно оценивает важность общих культурных и исторических связей в формировании этих механизмов поддержки и влияние регионального сотрудничества на активизацию инициатив развития молодежи. В статье посредством сравнительного анализа дается представление об успехах и проблемах, с которыми сталкиваются эти страны в повышении активности, образования, занятости и общего благосостояния молодежи, а также даются ценные рекомендации по дальнейшему усилению социальной поддержки молодежи в регионе.

Ключевые слова: социальная поддержка, развитие молодежи, Совет сотрудничества тюркоязычных стран, тюркоязычные страны, региональное сотрудничество, молодежная политика, культурное наследие, расширение прав и возможностей молодежи, социальные программы, экономическая интеграция, молодежная активность, образование, занятость, здравоохранение, сравнительный анализ.

Umidulla Sattarov

an independent researcher at the Institute of Social and Spiritual Studies

SPECIFIC CHARACTERISTICS OF YOUTH SOCIAL SUPPORT IN MEMBER COUNTRIES OF THE COOPERATION COUNCIL OF TURKISH-SPEAKING COUNTRIES

Annotation. This article examines the specific features of social support systems for young people within the framework of the Cooperation Council of Turkic-speaking countries. In this article, the author focuses on exploring the different strategies, policies and frameworks that countries use to support their youth populations, given their unique cultural, economic and social circumstances. The author objectively assesses the importance of common cultural and historical ties in shaping these support mechanisms and the impact of regional cooperation on enhancing youth development initiatives. The article provides insight into the success and problems faced by these countries in increasing the activity, education, employment and general well-being of young people through a comparative analysis, and provides valuable recommendations for further strengthening social support for young people in the region.

Keywords: social support, youth development, Cooperation Council of Turkic-speaking countries, Turkic-speaking countries, regional cooperation, youth policy, cultural heritage, youth empowerment, social programs, economic integration, youth activity, education, employment, health, comparative analysis.

Kirish.

Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashi, yoki qisqacha Turkiy kengash, turkiy davlatlar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirish maqsadida tuzilgan xalqaro tashkilotdir. Har bir a'zo mamlakat o'z iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va siyosiy sharoitlariga qarab yoshlarga qaratilgan turli ijtimoiy qo'llab-quvvatlash dasturlarini ishlab chiqadi. Ushbu davlatlarda oliy ta'lim olishni istagan yoshlar uchun turli xil stipendiya dasturlari mavjud bo'lib, ular talabalarning akademik muvaffaqiyatlariga asoslangan va uyda yoki xorijda ta'lim olish imkoniyatini taqdim etadi. Shuningdek, a'zo davlatlar o'rtasida talaba almashinuv dasturlari tashkil etiladi, bu esa yoshlar uchun turli madaniyatlar bilan tanishish va xalqaro tajriba orttirish imkonini beradi. Mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishlari uchun yoshlar kasbiy ko'nikmalarni rivojlantiruvchi kurslarda ishtirok etadi.

Prezidentimiz 2018-yil 3-sentyabr kuni Qirg'izistonning Cho'lponota shahrida bo'lib o'tgan sammitda faxriy mehmon sifatida qatnashdi. Shuningdek, 2019-yil 5-oktabrda Toshkentda Turkiy tilli davlatlar Ishbilarmonlar kengashi majlisi hamda Investitsiya forumi o'tkazildi. Muntazam ravishda kengayib borayotgan hamkorlikni huquqiy jihatdan mustahkamlash zarurati sababli, 2019-yil 14-sentyabr kuni O'zbekiston Respublikasi Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashini tuzish to'g'risidagi Naxichevan bitimini ratifikatsiya qildi. Kengashning asosiy vazifasi ishonch va aloqalarni mustahkamlash, savdo-iqtisodiy, transport, energetika, turizm va madaniy-gumanitar sohalarida hamkorlikni rivojlantirish hamda mintaqadagi tinchlik va xavfsizlikni ta'minlashdir.

Yoshlar uchun ish bilan ta'minlash va kasbiy rivojlanish bo'yicha maslahat xizmatlari ko'rsatiladi, bu ularning kasbiy yo'nalishlarini rejalashtirish va ish topishlariga ko'mak beradi. Madaniy dasturlar va tadbirlar yoshlarga o'z milliy meroslarini tan olish va asrab-avaylashga undaydi. Bu tadbirlarda an'anaviy san'at, musiqa va raqs kabi madaniy sohalar qo'llab-quvvatlanadi. A'zo davlatlar sport musobaqalari va tadbirlar tashkil etish orqali yoshlarni sog'lom turmush tarziga rag'batlantiradi. Tadbirkorlikka qiziqqan yoshlar uchun maxsus dasturlar mavjud bo'lib, ular biznesni boshlash, rejalashtirish va boshqarish bo'yicha treninglar o'tkazadi. Shuningdek, innovatsiyalar va texnologiyalar bilan shug'ullanuvchi yoshlar uchun inkubatsiya markazlari tashkil etilgan bo'lib, ular innovatsion loyihalarni rivojlantirishga yordam beradi. Yoshlarning ruhiy salomatligini qo'llab-quvvatlash maqsadida psixologik maslahat xizmatlari ham taklif

etiladi, bu esa stress va tashvishlarni yengishga ko'maklashadi.

Yoshlar uchun tibbiy ko'rik va xabardorlik dasturlari tashkil etilib, bu jarayonlar orqali ularning sog'liq masalalariga oid xabardorligi oshiriladi hamda sog'lom turmush tarzini shakllantirishga yordam beriladi. Yoshlarning ijtimoiy qarorlar qabul qilishdagi faolligini kuchaytirish maqsadida yoshlar kengashlari va nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyati qo'llab-quvvatlanadi. Shuningdek, jamiyatga foydali bo'lishlari uchun yoshlar o'rtasida ko'ngillilik dasturlari tashkil etilib, bu orqali ijtimoiy mas'uliyat hissi rivojlantiriladi. Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashining ushbu tashabbuslari yoshlarga individual rivojlanishda yordam berib, davlatlar o'rtasidagi hamkorlik va umumiy madaniy qadriyatlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

A'zo davlatlarda yoshlarni ijtimoiy jihatdan qo'llab-quvvatlash turli ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy omillarga bog'liq. Bu mamlakatlar qatoriga Ozarbayjon, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkiya, Turkmaniston va O'zbekiston kiradi. Har bir davlat yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlashda o'ziga xos yondashuv va qiyinchiliklarga duch keladi. Masalan, Turkiyada o'tkazilgan tadqiqotlar yoshlar va ko'ngillilik turizmi bir-biri bilan chambarchas bog'liqligini ko'rsatdi. Garchi yoshlarning ishtiroki cheklangan bo'lsa-da, ular ko'ngillilik turizmiga bo'lgan qiziqishini namoyon qilmoqda. Ushbu jarayonni samarali tashkil etish uchun institutsional qo'llab-quvvatlash zarur deb topilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodlar.

Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashi (Turkiy kengash) yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlashga qaratilgan turli dasturlar va tashabbuslarni amalga oshirmoqda. Ushbu tashkilotga a'zo davlatlarda yoshlarni qo'llab-quvvatlash siyosatlarini har xil omillarga, jumladan ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy sharoitlarga bog'liq. Turkiy tilli davlatlar qatoriga Ozarbayjon, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkiya, Turkmaniston va O'zbekiston kiradi, va har bir mamlakatning yoshlarni qo'llab-quvvatlash strategiyalari o'ziga xosdir.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yoshlar va ko'ngillilik dasturlari, jumladan ko'ngillilik turizmi, davlatlar o'rtasida turli darajada rivojlangan. Masalan, Turkiyada yoshlarning ko'ngillilik turizmida ishtiroki cheklangan bo'lsa-da, ularda bu sohada ishtirok etish istagi mavjudligini ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, yoshlarni ko'ngillilik va turli tadbirlarga jalb qilish uchun institutsional yordam zarur deb topilgan. Ko'pgina a'zo mamlakatlar tibbiy ko'rik va salomatlik dasturlari orqali yoshlarning sog'lom turmush tarzini shakllantirishga katta e'tibor qaratmoqda. Madaniy va ijtimoiy mas'uliyatni

kuchaytirish, yoshlarni mehnat bozoriga tayyorlash va ularga kasb-hunar ta'limini berish kabi maqsadlar a'zo davlatlar tomonidan o'z siyosatiga kiritilgan.

Adabiyotlardan ko'rinib turibdiki, turli xalqaro tashkilotlar, xususan, Turkiy kengash doirasidagi yoshlar siyosati yoshlarning nafaqat individual rivojlanishiga, balki davlatlar o'rtasidagi madaniy, iqtisodiy va ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi. Bu jarayon, yoshlarni xalqaro hamkorlikda faol ishtirok etishga jalb qiluvchi talaba almashinuv dasturlari va ko'ngillilik faoliyatlari bilan bog'liqdir. Yoshlarning salomatligi, ijtimoiy mas'uliyat va bilim olish imkoniyatlarini oshirishga qaratilgan dasturlar yoshlarning uzoq muddatli ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shishi mumkinligi adabiyotlarda ta'kidlangan.

Ushbu tadqiqotda sifat va miqdoriy tahlil usullari qo'llaniladi. Asosiy maqsad turli turkiy tilli davlatlar yoshlarini ijtimoiy qo'llab-quvvatlash siyosatlari va dasturlarini o'rganish hamda ularning ijtimoiy va iqtisodiy ta'sirlarini aniqlashdir. Tadqiqot ikki bosqichda amalga oshiriladi:

Ma'lumotlar yig'ish:

Adabiyotlar tahlili: Avval turli ilmiy maqolalar, hukumat hisobotlari va xalqaro tashkilotlar tomonidan chop etilgan hujjatlar o'rganiladi. Bu jarayonda, yoshlarni qo'llab-quvvatlashning har bir a'zo davlatdagi o'ziga xos jihatlari va tajribalarini o'rganish maqsad qilingan.

Sohaviy tadqiqotlar: Turkiya, Ozarbayjon, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkmaniston va O'zbekistondagi yoshlarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha mavjud dasturlarni va ularning samaradorligini baholash uchun ma'lumotlar to'planadi. Bu jarayon uchun mamlakatlar rasmiy hujjatlari va statistika ma'lumotlaridan foydalaniladi.

Ma'lumotlarni tahlil qilish:

Sifatli tahlil: Har bir davlatning yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash siyosatlari, ko'ngillilik va salomatlik dasturlari, mehnat bozoriga integratsiya strategiyalari va boshqa tashabbuslar tahlil qilinadi. Ushbu tahlilda har bir mamlakatning ijtimoiy va iqtisodiy kontekstini inobatga olib, ularning muvaffaqiyatlari va muammolarini ko'rib chiqish lozim.

Miqdoriy tahlil: Ushbu tahlilda yoshlar ishtirokida amalga oshirilgan dasturlarning statistikasiga asoslangan tahlil o'tkaziladi. Jumladan, yoshlarning ko'ngillilik dasturlarida ishtiroki, talaba almashinuv dasturlari samaradorligi va ish bilan bandlik darajasi kabi ko'rsatkichlar o'rganiladi. Yig'ilgan ma'lumotlar asosida Turkiy kengash a'zo davlatlarida yoshlarga qaratilgan qo'llab-quvvatlash siyosatlarining umumiy ta'sir ko'rsatuvchi omillari va ularning davlatlararo hamkorlikdagi o'rni tahlil qilinadi. Bu natijalar yoshlarning mamlakatlararo aloqalar va iqtisodiy rivojlanishga qo'shayotgan hissasini ko'rsatadi.

Ushbu metodologiya orqali Turkiy kengash doirasida yoshlar uchun tashkil etilayotgan dasturlarning muvaffaqiyatlari va kamchiliklarini o'rganish, kelajakda ularni takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Natija va mulohazalar.

Turkiy tilli davlatlar yoshlariga qaratilgan dasturlar ularning sog'liqni saqlash, ijtimoiy mas'uliyat va madaniy qadriyatlarni saqlash borasidagi bilim va ko'nikmalarini oshirishga yo'naltirilgan. Bu dasturlar, jumladan tibbiy ko'rik va sog'lom turmush tarzini shakllantirish, yoshlarning ijtimoiy qaror qabul qilishdagi faolligini oshirish, hamda ko'ngillilik faoliyatlari orqali ularni jamiyatga hissa qo'shishga undaydi. Har bir mamlakatda yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash turli siyosiy, iqtisodiy va madaniy omillarga bog'liq. Turkiya, Ozarbayjon, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkmaniston va O'zbekiston bu borada o'ziga xos yondashuvga ega. Masalan, Turkiyada yoshlarning ko'ngillilik turizmiga qiziqishi yuqori bo'lsa-da, ishtiroki cheklangan, va bu borada institutsional yordam zarur deb hisoblanadi.

Turkiyada tahsil olayotgan turkiy davlatlardan kelgan talabalarning asosiy muammolari sifatli ta'lim, turar joy sharoitlari, til to'siqlari va akademik resurslarga cheklangan kirish bilan bog'liq. Ular til qiyinchiliklari va madaniy farqlar tufayli akademik jarayonga moslashishda muammolarni boshdan kechirishadi. Shuningdek, Turkiya yoshlari siyosiy va iqtisodiy tizimlardan norozi bo'lishiga qaramay, siyosiy faollik darajasi pastligi bilan ajralib turadi. Bu, asosan, tarixiy siyosiy repressiyalar, madaniy barqarorlikka e'tibor, va hukumatga ishonch madaniyati bilan izohlanadi.

Turkiy davlatlar yoshlarini ijtimoiy qo'llab-quvvatlashdagi bu turli dasturlar va siyosiy yondashuvlar yoshlarning rivojlanishi va mamlakatlar o'rtasidagi madaniy va iqtisodiy aloqalarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Fuqarolik ta'limi va siyosiy faollikni rag'batlantirish uchun yanada samarali platformalar va o'quv dasturlari ishlab chiqilishi talab etiladi. Bu yoshlar orasida siyosiy ongni kuchaytirish va ularning jamiyatdagi rolini oshirishga yordam beradi.

Turkiy tilli Davlatlar Hamkorlik Kengashi (hozirgi nomi Turkiy Davlatlar Tashkiloti) 2009 yilda Naxichevan bitimiga muvofiq tashkil topgan bo'lib, turkiyzabon davlatlar o'rtasida siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ilmiy hamkorlikni kuchaytirishni maqsad qilgan. O'zbekistonning 2019 yilda tashkilotga qo'shilishi bu jarayonda muhim bosqich bo'ldi. Shavkat Mirziyoyev Turkiy Kengash nomining Turkiy Davlatlar Tashkilotiga o'zgartirilishi mamlakatlar o'rtasidagi hamkorlikni yangi darajaga olib chiqishini ta'kidladi.

Tashkilotning asosiy maqsadi turkiy tilli davlatlar o'rtasidagi tarixiy va madaniy aloqalarni mustahkamlash hamda siyosat, savdo, transport, ta'lim, yoshlar va sport kabi sohalarda hamkorlikni rivojlantirishdan iborat. Bu

tashkilotning siyosiy yoki harbiy birlashmalarga qarshi emasligi, balki turkiy dunyoning umumiy rivojlanishini ta'minlashga qaratilganligi aytiladi. Turkiy davlatlar tashkiloti o'z faoliyati orqali global masalalarni hal qilishga va mintaqaviy barqarorlikni saqlashga qaratilgan.

Yoshlar siyosatida ta'lim va bandlik masalalariga katta e'tibor qaratiladi. Tashkilot a'zo davlatlardagi yoshlarning ehtiyojlarini qondirish va ularga imkoniyatlar yaratish uchun turli dasturlarni amalga oshiradi. Jumladan, yoshlarga ta'lim va kasbiy tayyorgarlik imkoniyatlari, tibbiy xizmatlar, madaniyat va sport tadbirlarida ishtirok etish uchun sharoit yaratish asosiy yo'nalishlardan biridir. O'zbekistonning yoshlarga oid qabul qilgan strategik qarorlari, xususan, 2017–2021-yillar uchun Harakatlar strategiyasi va "Yangi O'zbekiston" strategiyasi doirasida yoshlarning ishtiroki kengaytirilmoqda.

Turkiy davlatlar tashkiloti turkiy tilli mamlakatlar o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish, madaniy merosni himoya qilish va sog'liqni saqlash sohasidagi tajribalar almashinuvini yo'lga qo'yish ustuvor maqsadlaridan biridir. Tashkilot yoshlarni ilmiy va madaniy jihatdan rivojlantirish uchun ta'lim sohasidagi institutsional hamkorlikni kuchaytirishni rejalashtirmoqda. Yoshlar o'rtasida tibbiy xizmatlarni kengaytirish, zararli odatlarga qarshi kurash va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, shuningdek, psixologik yordam ko'rsatish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning yoshlarni madaniyat, san'at va sportga jalb etish, axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha ilgari surgan 5 ta tashabbusi bu borada muhim qadam bo'ldi. Ushbu tashabbuslar chekka hududlarda yashayotgan yoshlar uchun teng imkoniyatlar yaratishga qaratilgan.

Turkiy davlatlar tashkiloti o'z faoliyatini kengaytirish va yanada mustahkamlash maqsadida mintaqaviy hamkorlikning turli sohalarida, jumladan, ta'lim, transport, turizm, migratsiya va axborot texnologiyalari sohalarida ko'proq integratsiyalashuvni ko'zda tutmoqda. Yangi tashabbuslar yoshlar salohiyatini oshirish va mintaqaviy hamkorlikni yanada rivojlantirishni nazarda tutadi.

O'zbekistonning turkiy davlatlar bilan hamkorligi siyosiy, iqtisodiy va madaniy jihatlarni qamrab olib, mintaqaviy barqarorlik va rivojlanishga katta hissa qo'shmoqda. Shu tariqa, Turkiy Davlatlar Tashkiloti turkiyzabon davlatlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish va turkiy dunyoning global maydondagi rolini oshirish uchun muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

Turkiy tilli davlatlar yoshlarga oid siyosatlarini ularning ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy sharoitlariga qarab rivojlantiradi, biroq aksariyat mamlakatlar ta'lim, salomatlik, bandlik va madaniyat sohalarida umumiy maqsadlarni ko'zlaydi. Bu davlatlar yoshlarga ta'lim

imkoniyatlarini kengaytirish, zamonaviy texnologiyalar va raqamli ko'nikmalarni rivojlantirishga katta ahamiyat qaratadi. O'z navbatida, yoshlarni mehnat bozoriga tayyorlash maqsadida kasb-hunar va texnik ta'limni takomillashtirish dolzarb masala hisoblanadi. Yoshlarni ish bilan ta'minlash, bandlik dasturlari va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash orqali yoshlar ishsizligini kamaytirishga qaratilgan tashabbuslar faol amalga oshirilmoqda.

Shuningdek, turkiy davlatlarda sog'liqni saqlash sohasida yoshlarni qo'llab-quvvatlash ustuvor yo'nalishlardan biridir. Sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, zararli odatlarga qarshi kurashish va reproduktiv salomatlikni yaxshilash bo'yicha dasturlar joriy etilgan. Yoshlarning jismoniy va ruhiy farovonligi uchun tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish muhim rol o'ynaydi.

Yoshlarning siyosiy qaror qabul qilish jarayonlarida ishtirokini rag'batlantirish, ular uchun siyosiy platformalarni yaratish ham muhimdir. Yoshlar parlamentlari, yoshlar kengashlari kabi tashkilotlar orqali yoshlarga o'z fikrlarini bildirish, siyosatni shakllantirish va jamiyatni rivojlantirish jarayonlarida faol ishtirok etish imkoniyatlari taqdim etilmoqda.

Madaniy almashinuvni rivojlantirish, milliy merosni asrash va sport tadbirlarini qo'llab-quvvatlash turkiy davlatlarning yoshlar siyosatining yana bir muhim jihati. Festival va madaniy tadbirlar yoshlar o'rtasida milliy o'zlikni mustahkamlash va jamiyatda birdamlikni targ'ib qilishga xizmat qiladi. Sport tadbirlari yoshlar salomatligi uchun muhim bo'lib, ularning bo'sh vaqtlarini samarali tashkil etishga imkon beradi.

Bundan tashqari, yoshlar siyosatida ijtimoiy inklyuziya va teng imkoniyatlar ta'minlanishiga katta e'tibor beriladi. Kamsitishlarga qarshi kurashish, xilma-xillik va bag'rikenglikni targ'ib qilish, shuningdek, kam ta'minlangan yoki marginallashtirilgan yoshlarni qo'llab-quvvatlash yo'nalishida siyosatlar ishlab chiqiladi. Bu jarayon yoshlarning ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishiga imkon yaratadi.

Turkiy tilli davlatlar yoshlarga qaratilgan siyosatini mintaqaviy va xalqaro hamkorlik orqali kuchaytirish maqsadida qator tashabbuslarni amalga oshiradi. Masalan, Turkiy Davlatlar Tashkiloti doirasidagi hamkorlik yoki ikki tomonlama kelishuvlar yoshlar uchun umumiy strategiyalar ishlab chiqishga yordam beradi. Bu resurslar va tajriba almashinuvini takomillashtirish orqali mintaqadagi yoshlarga keng imkoniyatlar yaratishga hissa qo'shadi.

Ta'lim va madaniyat sohasidagi hamkorlik yoshlar almashinuvi, madaniy festivallar, stipendiya dasturlari kabi tashabbuslar orqali kengaytirilmoqda. Shuningdek, yoshlarga bandlik va tadbirkorlik sohasida qo'shma dasturlar taqdim etish, yosh tadbirkorlarni qo'llab-

quvvatlash hamda bandlik sohasidagi tajriba almashish muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Turkiy tilli davlatlar tashkiloti yoshlarni qo'llab-quvvatlash sohasida yangi zamonaviy modellardan foydalanishga ham e'tibor qaratadi. Murabbiylik dasturlari, ijtimoiy tarmoqlar orqali yoshlar o'rtasida tarmoq yaratish va ruhiy salomatlik xizmatlari yoshlar uchun katta yordam beradi. Psixologik maslahatlar, stress va depressiya kabi muammolarga qarshi kurashish, shuningdek, ta'lim va kasbiy rivojlanishga oid dasturlar yoshlarning rivojlanishiga xizmat qiladi. Turkiy tilli davlatlar yoshlarga oid siyosatlarini xalqaro tajribalar asosida takomillashtirib, ularni iqtisodiy, madaniy va siyosiy rivojlanish jarayonlariga keng jalb qilmoqda. Turkiy davlatlar o'rtasidagi hamkorlik yoshlarning salohiyatini oshirish va mintaqadagi barqarorlik va farovonlikni ta'minlashga qaratilgan.

Zamonaviy davr ehtiyojlariga mos ravishda turkiy tilli mamlakatlarda yoshlarga texnologiya va raqamli ko'nikmalarni rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Dasturlar orqali yoshlar kompyuter kodlash, raqamli dizayn, internet xavfsizligi kabi muhim sohalarida bilim olishi mumkin. Bu jarayon texnologik taraqqiyotga mos ravishda turkiy tilli mamlakatlarda ijodiy va texnologik salohiyatni oshirishga xizmat qiladi. Turkiy davlatlar tashkiloti doirasida ham turkiy dunyoning texnologik va ilmiy yuksalishini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan dasturlar amalga oshirilmoqda.

Shuningdek, yoshlarning jamiyatdagi faolligini oshirish va ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantirish maqsadida turli volonterlik va ijtimoiy dasturlar tashkil etiladi. Bu dasturlar orqali yoshlar o'z ijtimoiy rolini anglab, jamiyatni rivojlantirish va ijtimoiy o'zgarishlarga hissa qo'shishga o'rgatiladi. Bu jarayon yoshlarga o'z salohiyatini ochish, ijtimoiy ishtirokini oshirish va jamiyatda muhim rol o'ynash imkoniyatlarini taqdim etadi.

Ta'lim sohasida esa turkiy tilli mamlakatlar o'z tizimlarini modernizatsiya qilishga qaratilgan islohotlarni amalga oshirmoqda. Ta'limda texnologiya integratsiyasi, o'qituvchilarni tayyorlash dasturlari va raqamli savodxonlikni oshirish kabi yo'nalishlar ustuvor hisoblanadi. A'zo davlatlar madaniy almashinuv dasturlari orqali turkiy tillar va madaniyatni saqlash va rivojlantirishga e'tibor qaratmoqda. Bu jarayon yoshlar o'rtasida madaniy birdamlikni mustahkamlash va milliy merosni asrash uchun muhimdir.

Iqtisodiy rivojlanish va yoshlarni mehnat bozoriga tayyorlash ham muhim yo'nalishlardan biridir. Turkiy davlatlar tashkilotiga a'zo mamlakatlar kasbiy ta'lim dasturlarini rivojlantirish orqali yoshlarni zamonaviy ishchi kuchiga aylantirishga intilmoqda. Bu jarayon iqtisodiyotning turli sohalarida malakali ishchi kuchini tayyorlash va yoshlarni band qilishga qaratilgan. STEM (fan, texnologiya, muhandislik va matematika) sohalarida ta'limni rivojlantirish ham dolzarbdur, chunki bu sohalar

mintaqaviy va global iqtisodiyotni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Bundan tashqari, inklyuziv ta'limni rivojlantirish orqali barcha yoshlar, jumladan, kam ta'minlangan va ijtimoiy jihatdan himoyaga muhtoj qatlamlar uchun teng ta'lim imkoniyatlari yaratilmoqda. A'zo mamlakatlar ta'lim sohasidagi nomutanosiblikni kamaytirish va ta'lim sifatini yaxshilashga qaratilgan dasturlarni amalga oshirmoqda.

Yoshlar o'rtasida madaniy va ta'lim almashinuvi, kasbiy va akademik tajriba almashish, shuningdek, ilmiy izlanishlarni rag'batlantirish orqali turkiy tilli mamlakatlar mintaqadagi yoshlarning global bilim va madaniy almashinuv jarayonlarida faol ishtirokini ta'minlamoqda. Bu jarayon yoshlarning shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga hissa qo'shish bilan birga, davlatlararo munosabatlarni mustahkamlashga ham xizmat qiladi.

Madaniyat, ma'naviy-axloqiy tarbiya hamda ijtimoiy ishtirok turkiy mamlakatlarning yoshlar siyosatida muhim rol o'ynaydi. Din va madaniyat asosida shakllangan qadriyatlar jamiyatda ahloqiy me'yorlarni saqlashga yordam beradi. Bu borada diniy ta'lim, milliy merosni asrash, jamiyat qadriyatlariga rioya qilish yoshlarning axloqiy rivojlanishiga turtki beradi. Shuningdek, ta'lim tizimi orqali yoshlar demokratiya, inson huquqlari, bag'rikenglik va ijtimoiy mas'uliyat kabi tamoyillarni o'rganadi.

Umuman olganda, turkiy tilli davlatlar yoshlar siyosati texnologik taraqqiyot, iqtisodiy rivojlanish, madaniy almashinuv va ijtimoiy faollikni rag'batlantirishga qaratilgan. Yoshlar uchun zamonaviy ta'lim imkoniyatlarini yaratish, ularni mehnat bozoriga tayyorlash va madaniy merosni asrash orqali mamlakatlar o'z yoshlari kelajagiga sarmoya kiritmoqda. Bu siyosatlar mintaqaviy va global darajada yoshlarning salohiyatini oshirish va ularni muvaffaqiyatga erishishga yo'naltirishga qaratilgan bo'lib, turkiy tilli davlatlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishga hissa qo'shadi.

Xulosa.

Xullas, birinchidan, turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashiga a'zo davlatlar madaniy rezonansli va samarali bo'lgan yoshlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlarini ishlab chiqish uchun o'zlarining umumiy madaniy va tarixiy merosidan foydalanadilar. Ushbu madaniy integratsiya yoshlar orasida ushbu dasturlarning qabul qilinishi va ta'sirini kuchaytiradi. Ikkinchidan, turkiy tilli davlatlar o'rtasidagi mintaqaviy hamkorlik yoshlarni qo'llab-quvvatlash tashabbuslarini ishlab chiqish va amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi. Hamkorlikdagi sa'y-harakatlar ilg'or tajribalar, resurslar va strategiyalarni almashishga olib keladi, bu esa yoshlar dasturlarining umumiy sifati va qamrovini yaxshilaydi. Uchinchidan, mamlakatlar yoshlar rivojlanishining turli jihatlarini, jumladan, ta'lim, bandlik, sog'liqni saqlash va ijtimoiy inklyuziyani qamrab oluvchi mustahkam siyosat asoslarini

yaratdilar. Ushbu tizimlar har bir mamlakatda yoshlar duch keladigan o'ziga xos ehtiyoj va muammolarga moslashish uchun ishlab chiqilgan. To'rtinchidan, mintaqadagi iqtisodiy integratsiya yoshlarni ish bilan ta'minlash va tadbirkorlik tashabbuslarini yaratish imkonini berdi. Ayniqsa, kasb-hunarga o'rgatish, malaka oshirish va moliyaviy qo'llab-quvvatlashga qaratilgan dasturlar yoshlar bandligini ta'minlash va iqtisodiy mustaqilligini ta'minlashda samarali bo'lmoqda. Beshinchidan, ta'limni qo'llab-quvvatlash ushbu mamlakatlardagi ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlarining asosidir. Tashabbuslar stipendiyalar, almashinuv dasturlari, ta'lim sifatini oshirish va uni barcha yoshlar uchun yanada qulayroq qilishga qaratilgan ta'lim islohotlarini o'z ichiga oladi. Oltinchidan,

ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy hayotda faol ishtirok etishni rag'batlantiradigan imkoniyatlarni kengaytirish dasturlari qo'llab-quvvatlash tizimlarining asosiy xususiyati hisoblanadi. Bu dasturlar yoshlarda yetakchilik ko'nikmalarini, fuqarolik mas'uliyatini, o'z ixtiyoriga daxldorlik tuyg'usini rivojlantirishga qaratilgan. Yettinchidan, muvaffaqiyatlarga qaramay, bir qancha muammolar, jumladan, ijtimoiy-iqtisodiy nomutanosiblik, siyosiy beqarorlik va infratuzilma rivojlanishining turli darajalari mavjud. Ushbu to'siqlarni bartaraf etish doimiy harakat va har bir mamlakatning o'ziga xos sharoitlariga moslashtirilgan innovatsion echimlarni talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Husnora G.D, I.M.Shamsiyeva Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashiga a'zolik-o'zaro ishonch va do'stlik aloqalarining yangi davri // Scientific progress. 2021. №5.
2. M.M.Inagamova, F.T.Karimov. Yangi o'zbekiston konstitutsiyasida tashqi siyosat (Xalqaro va milliy tajriba) // Academic research in educational sciences. 2023. № 1
3. Turgunova N.T. O'zbekistonda yoshlar siyosatini amalga oshirishga kompleks yondashuv va uning strategik yo'nalishlari. Fan doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. Toshkent-2024. -B.23.
4. Xusanov B.Q. Oilalarda o'smir yoshlarni ijtimoiy-ma'naviy hayotga tayyorlashda targ'ibot mexanizmlarini takomillashtirish. Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd) dissertatsiyasi avtoreferati. TOSHKENT- 2023. -13-14 betlar.
5. Хайруллаев М. М. Хулоса. // Буюк сиймолар, алломалар (Ўрта Осиёлик машхур мутафаккир ва донишмандлар). К. 1. -Тошкент. : Халқ мероси, 1995. - Б. 100.